

Rememorări

O premieră absolută în Gorj – un cercetător american preocupat de muzica lăutărească

Adrian Popescu

Deabia revenit, spre sfârșitul lui septembrie 1977, de la Festivalul Internațional de Folclor de la Zakopane, R. P. Polonă, unde obținusem, prin Ansamblul „Nedeia” al Casei de Cultură Novaci, trofeul „*Toporașul de argint*”, când, la începutul lui decembrie al aceluiași an, am fost însărcinat de conducerea comitetului de cultură să însoțesc pentru câteva zile pe prof. univ. dr. Robert Garfias din S.U.A., Universitatea Seattle, Wasington, venit prin UNESCO, cu scopul de a cunoaște, la rădăcină, muzica lăutărească din Gorj.

Mi s-a pus la dispoziție „Dacia” președintelui Constantin Băleanu, împreună cu șoferul Petrică Ungureanu. Aveam și eu la Centrul de Îndrumare a Creației populare și a Mișcării Artistice de Masă o mașină, dar s-a preferat aceasta, după părerea mea, pentru că era mai bună, mai nouă și cu un șofer foarte experimentat. În sinea mea, să fiu drept, m-am gândit că îmi dăduse această mașină și pentru că fusese echipată de serviciile de specialitate cu aparatură de ascultare-înregistrare, fără a putea spune că am și avut dovezi în această privință.

Pe profesorul Grafias l-am întâmpinat la gară, unde venise de la București, nu singur, ci cu soția, o tânără de 20-25 de ani, mai înaltă decât soțul ei cu un cap, cu o față albă plină de pistrui, încadrată de un păr roșcat, inelat. Surpriza cea mai mare pentru mine a fost când, acest om de înălțime medie, cam la 50 de ani, cu ten măsliniu și o mustață neagră, frumos conturată deasupra buzelor, m-a întâmpinat într-o limbă română curată, pe care o rostea curent: „*Bună ziua!*”

Prezentările fiind făcute, primul lucru a fost să-i cazăm pe oaspeți și ne-am îndreptat spre Casa Tineretului, care era aproape de gară, condițiile oferite de Hotelul acestei instituții fiind acceptate. Menționez că Hotelul fusese de în folosință de curând.

De aici încolo, pe baza unui plan făcut de comun acord, dar ales de noi cu grijă, în cele două zile ce le aveam la dispoziție, i-am făcut cunoștință drumului profesor cu lăutarii vestiți ai Gorjului, din diferite subzone folclorice. Între timp am reușit să mai aflu despre oaspetele meu, că, deși american, era de origine mexicană, că, doctoratul și-l dăduse în Birmania și că, pentru a venit în România, cu intenția de a înregistra muzică lăutărească și-a comandat un magnetofon „*Uher*”, cu câști, seria unicat, în Olanda.

Ajunși la casa lui Geagu Petre Cătăroiu din Tismana, pe cunoscutul lăutar și rapsod nu l-am mai găsit, trecuse la cei dreپți. L-am găsit, în schimb, pe

băiatul acestuia, Cristian, care-și avea taraful lui și continua să ducă mai departe repertoriul răposatului tată. După ce le-am explicat scopul vizitei noastre, a fost de acord să înregistreze câteva din melodiile, pe care profesorul Garfias, mai întâi le asculta, apoi alegea și trecea la înregistrarea pe magnetofon, ca un adevărat inginer de sunet.

Când totul a fost gata, Cristian ne-a invitat la o gustare. În timpul înregistrărilor femeile se ocupaseră de acest lucru. Ceva scurt, adecvat și anotimpul, dar foarte pe placul celor doi americani: mămliguță cu costiță de porc scoasă de la găleată cu untură și udată cu vin de buturugă. Nu știu cum și-au salvat degetele, cei doi oaspeți, să nu le mănânce o dată cu vin de buturgă. Nu știu cum și-au salvat degetele, cei doi oaspeți, să nu le mănânce o dată cu gustoasa friptură, atât de laudată mai apoi. Și ca să nu rămână dator și să mă uimească și pe mine, domnul profesor a scos un aparat, pe care l-a îndreptat spre fiecare, sau spre grupuri, scoțând pe loc poze color, datorite celor fotografați. Este vorba despre *Polaroidul*, pe care la noi nu era cunoscut încă.

Acest scenariu s-a repetat și la Dindiri, din Tg.-Cărbunești, și la Mihu, de la Peșteana...

Din dialogurile înfiripate cu prof. Garfias, am avut ocazia să văd că acesta era familiarizat cu muzica populară românească, instrumentală dar și vocală – Maria Tănase, Maria Lătărețu, Maria Ciobanu și alții, dar și în aria sa de cercetare fiind muzica lăutărească, o apreciere deosebită o avea pentru solista M. Puceanu.

Când, pe 9 decembrie 1977 ne-am luat rămas bun de la oaspeți, prof. Garfias a ținut să se immortalizeze, alături de mine, tot cu polaroidul lui, fotografie pe care o reproducem alături.

Săptămâna următoare am fost căutat de cineva de la securitate, pe care mi-a spus că trebuie să scriu informare cu privire la vizita profesorului Garfias. N-am fost de acord, dar am promis că voi scrie un articol în *Gazeta Gorjului*, lucru care s-a și întâmplat.

Peste un an, ca o adiere de vânt, mi-a venit la cunoștință nu mai știu de la cine, că pe numele meu sosise o invitație-chemare în S.U.A., invitație despre care n-am aflat nici până astăzi dacă a fost sau n-a fost. Nici despre prof. Robert Garfias n-am mai auzit nimic, el rămânând un pionier absolut din rândul cercetărilor americani care au străbătut drumurile Gorjului.

Împreună cu prof. dr. Robert Garfias din SUA – Universitatea Seattle – Washington la plecarea din Târgu-Jiu (9 decembrie 1977).